

Ấn Độ - Myanmar: Phát triển tuyến du lịch Phật giáo năm 2026

ISSN: 2734-9195 12:02 15/07/2026

Từ Bồ-đề Đạo tràng đến Shwedagon, từ những tự viện ẩn mình giữa núi rừng Đông Bắc Ấn Độ đến những ngôi tháp cổ trầm mặc tại Bagan, mỗi điểm đến đều kể một câu chuyện về đức tin, lịch sử và sự giao hòa giữa các nền văn hóa.

Bối cảnh

Không gian tâm linh chung giữa Ấn Độ và Myanmar được bồi đắp trên nền tảng lịch sử kéo dài hơn hai mươi lăm thế kỷ. Từ miền đồng bằng Magadha cổ kính đến đôi bờ sông Irrawaddy hiền hòa, ánh sáng Phật pháp đã vượt qua biên giới địa lý, trở thành “mạch nối văn minh” bền chặt giữa hai quốc gia.

Đối với phần đông người dân Myanmar theo truyền thống **Phật giáo Theravāda**, Ấn Độ chính là **Jambudvīpa - Diêm-phù-đề**, miền đất thiêng nơi đức Phật Đản sinh, tu tập, thành đạo và chuyển bánh xe chính pháp. Bởi vậy, hành trình đến Ấn Độ không chỉ là một chuyến du lịch, mà còn là cuộc trở về nguồn cội tâm linh, nơi mỗi bước chân hành hương đều mang ý nghĩa chiêm nghiệm, tri ân và chuyển hóa nội tâm.

Trong những năm gần đây, Chính phủ Ấn Độ ngày càng chú trọng phát huy nguồn lực văn hóa và tinh thần đặc biệt này thông qua Chính sách “**Hành động hướng Đông**” (*Act East Policy*) và Chính sách “**Láng giềng trước tiên**” (*Neighbourhood First Policy*).

Nếu Chính sách “Hành động hướng Đông” hướng đến việc tăng cường quan hệ ngoại giao, kinh tế, an ninh và kết nối với các quốc gia Đông Nam Á cùng khu vực châu Á - Thái Bình Dương, thì Chính sách “Láng giềng trước tiên” đặt các nước láng giềng vào vị trí ưu tiên trong chiến lược đối ngoại của Ấn Độ.

Trong tổng thể ấy, Phật giáo trở thành một nguồn “quyền lực mềm” giàu sức thuyết phục: không dựa trên áp lực hay cạnh tranh, mà được kiến tạo từ ký ức văn minh, lòng kính tín, sự đồng cảm và những giá trị phổ quát của từ bi, hòa bình và trí tuệ.

Việc hình thành một tuyến du lịch Phật giáo chính thức giữa Ấn Độ và Myanmar vì thế không chỉ khơi lại những mối liên hệ cổ xưa, mà còn hướng đến việc chuyển hóa lòng tôn kính tôn giáo thành một hành lang hợp tác có tổ chức về hành hương, du lịch, thương mại, bảo tồn di sản và ổn định ngoại giao.

Đó là hành trình kết nối những miền đất thiêng, nhưng đồng thời cũng mở ra những cơ hội mới cho phát triển kinh tế - xã hội, giao lưu nhân dân và kiến tạo hòa bình trong khu vực.

Cơ chế vận hành

Tuyến du lịch Phật giáo được phát triển trên một khuôn khổ đa tầng, kết hợp giữa hạ tầng giao thông, hợp tác thể chế, ngoại giao văn hóa và ứng dụng công nghệ số.

Sự kết hợp này giúp hành trình chiêm bái không còn là những tuyến đi rời rạc, mà từng bước trở thành một hệ sinh thái du lịch tâm linh được tổ chức đồng bộ, thuận tiện và bền vững hơn.

Công nghệ số giữ vai trò quan trọng trong việc kết nối dữ liệu, đơn giản hóa thủ tục, cung cấp thông tin về thánh tích, hỗ trợ du khách lập hành trình, đặt dịch vụ, tiếp cận hướng dẫn đa ngôn ngữ và nâng cao trải nghiệm tại điểm đến.

Nhờ đó, những miền đất từng cách xa nhau về không gian có thể được kết nối trong một hành trình xuyên biên giới liền mạch, nơi di sản cổ xưa gặp gỡ với những phương thức quản lý hiện đại.

Các hành lang hạ tầng

Tuyến cao tốc ba bên **Ấn Độ - Myanmar - Thái Lan**, gọi tắt là IMT, cùng **Dự án Vận tải Quá cảnh Đa phương thức Kaladan**, được xem là hai trục hạ tầng vật chất quan trọng của toàn bộ hành lang kết nối.

Các dự án này hướng đến việc liên kết những thánh tích, tự viện và trung tâm văn hóa Phật giáo tại vùng Đông Bắc Ấn Độ, như Chùa Vàng ở Namsai, với những miền di sản nổi tiếng của Myanmar như Bagan và Mandalay.

Khi các tuyến giao thông được hoàn thiện, du khách có thể hình dung về một hành trình xuyên biên giới đầy thi vị: từ những thung lũng xanh và tự viện thanh tịnh ở Đông Bắc Ấn Độ, băng qua các vùng cư trú đa sắc tộc, tiến đến đồng bằng Myanmar, nơi hàng nghìn ngôi chùa cổ soi bóng trong ánh bình minh Bagan.

Đây không chỉ là sự kết nối giữa những điểm đến, mà còn là sự nối liền giữa các cộng đồng, truyền thống và ký ức văn hóa đã cùng được nuôi dưỡng trong dòng chảy Phật giáo suốt nhiều thế kỷ.

Tuyến du lịch Phật giáo vùng Đông Bắc

Theo Ngân sách Liên bang Ấn Độ năm tài chính 2026–2027, một chương trình chuyên biệt được triển khai nhằm phát triển các tuyến du lịch Phật giáo tại sáu bang vùng Đông Bắc, gồm: Arunachal Pradesh, Sikkim, Assam, Mizoram, Tripura, Manipur.

Đây là khu vực giàu tiềm năng về cảnh quan tự nhiên, văn hóa bản địa và di sản Phật giáo. Những dãy núi trùng điệp, thung lũng trong lành, rừng nguyên sinh, cộng đồng dân tộc đa dạng cùng hệ thống tự viện lâu đời tạo nên một không gian đặc biệt thích hợp cho loại hình du lịch sinh thái tâm linh.

Chương trình tập trung vào việc bảo tồn các tự viện, phục hồi di sản kiến trúc và xây dựng những trung tâm diễn giải nhằm giúp du khách hiểu sâu hơn về lịch sử, nghệ thuật, tôn giáo và đời sống cộng đồng tại từng điểm đến.

Thay vì chỉ dừng lại ở việc tham quan, du khách được khuyến khích bước vào một hành trình trải nghiệm toàn diện: chiêm bái, lắng nghe câu chuyện di sản, tham dự sinh hoạt văn hóa, tìm hiểu đời sống Tăng-già và cảm nhận sự giao hòa giữa con người với thiên nhiên.

Các khuôn khổ thể chế

Hoạt động hợp tác được thúc đẩy thông qua **Hợp tác Mê Kông - Sông Hằng** (*Mekong-Ganga Cooperation - MGC*) và *Sáng kiến Vịnh Bengal về Hợp tác Kinh tế và Kỹ thuật Đa lĩnh vực (BIMSTEC)*.

Hợp tác Mê Kông - Sông Hằng được thành lập năm 2000, nhằm tăng cường mối liên hệ văn hóa, xã hội, du lịch và kinh tế giữa Ấn Độ với các quốc gia thuộc lưu vực sông Mê Kông. Tên gọi của cơ chế này mang ý nghĩa biểu tượng sâu sắc: nối dòng sông Hằng linh thiêng của Ấn Độ với dòng Mê Kông nuôi dưỡng nhiều nền văn minh Đông Nam Á.

BIMSTEC gồm bảy quốc gia ven Vịnh Bengal, giữ vai trò như một nhịp cầu chiến lược giữa Nam Á và Đông Nam Á. Trong khuôn khổ này, du lịch, giao thông, văn hóa và giao lưu nhân dân là những lĩnh vực có nhiều tiềm năng hợp tác.

Thông qua các cơ chế đa phương ấy, tuyến du lịch Phật giáo Ấn Độ - Myanmar không còn là một sáng kiến đơn lẻ, mà trở thành một phần của tầm nhìn rộng lớn hơn về kết nối khu vực.

Ấn Độ cũng cung cấp hỗ trợ kỹ thuật cho công tác trùng tu chùa Ananda tại Bagan, qua đó góp phần bảo tồn một trong những biểu tượng kiến trúc Phật giáo đặc sắc của Myanmar.

Hoạt động này không chỉ mang ý nghĩa chuyên môn, mà còn thể hiện tinh thần trách nhiệm chung đối với di sản Phật giáo của nhân loại.

Hậu cần hành hương

Sáng kiến “**Bodhi Yatra - Hành trình Bồ-đề**” là một chương trình du lịch tâm linh đặc biệt, hướng đến việc quảng bá di sản Phật giáo và thúc đẩy kết nối văn hóa quốc tế.

Chương trình được triển khai trong tinh thần hợp tác giữa các cơ quan của Ấn Độ, đồng thời gắn với Kế hoạch Hành động của Hợp tác Mê Kông - Sông Hằng, hướng đến các quốc gia Đông Nam Á chịu ảnh hưởng sâu đậm của Phật giáo như Việt Nam, Thái Lan, Campuchia, Lào và Myanmar.

Mục tiêu quan trọng của sáng kiến là tạo điều kiện thuận lợi hơn cho khách hành hương trên tuyến đường nối **Bồ-đề Đạo tràng**, nơi đức Phật thành tựu giác ngộ, với **chùa Shwedagon**, một trong những biểu tượng thiêng liêng của Phật giáo Myanmar.

Trong viễn cảnh ấy, hành trình giữa hai điểm đến không chỉ là sự di chuyển từ quốc gia này sang quốc gia khác, mà là cuộc đối thoại sâu sắc giữa hai miền văn hóa Phật giáo.

Một bên là nơi ánh đạo bùng lên dưới cội Bồ-đề; một bên là ngôi bảo tháp vàng rực rỡ, nơi niềm kính tín đã được gìn giữ qua bao thế hệ.

Kết quả triển khai: Mặc dù khu vực vẫn còn đối diện với nhiều biến động, dự án đã đạt được những bước tiến đáng ghi nhận trong kết nối hạ tầng, ngoại giao văn hóa và phục hồi du lịch.

Những cột mốc kết nối

Đoạn đường Zorinpui - Paletwa dài 109 km đang tiến gần đến giai đoạn hoàn thành. Khi được đưa vào sử dụng, tuyến đường này sẽ tạo điều kiện thuận lợi hơn cho việc di chuyển bằng đường bộ từ bang Mizoram của Ấn Độ vào sâu trong lãnh thổ Myanmar.

Đối với ngành du lịch, đây không chỉ là một công trình giao thông. Tuyến đường mở ra khả năng hình thành những hành trình mới, kết nối các điểm đến còn ít được biết đến, khuyến khích du khách khám phá cảnh quan biên giới, văn hóa cộng đồng và hệ thống tự viện tại những khu vực xa trung tâm.

Khi giao thông trở nên thuận tiện, những vùng đất từng nằm ngoài bản đồ du lịch phổ biến có thể trở thành những điểm dừng chân giàu bản sắc, đem lại sinh kế cho người dân địa phương và mở rộng không gian giao lưu giữa hai quốc gia.

Nguồn vốn ngoại giao

Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Toàn cầu lần thứ hai, tổ chức tại New Delhi vào tháng 1/2026, ghi nhận sự tham dự tích cực của đại diện Tăng đoàn Myanmar.

Sự hiện diện này góp phần củng cố vai trò của Ấn Độ như một quốc gia gìn giữ và phát huy di sản Phật giáo thế giới, đồng thời tạo thêm không gian đối thoại giữa giới Tăng-già, học giả, nhà hoạch định chính sách và đại diện các cộng đồng Phật giáo quốc tế.

Đây là nguồn “vốn ngoại giao” đặc biệt, được hình thành không chỉ từ các thỏa thuận giữa chính phủ với chính phủ, mà còn từ niềm tin, sự kính trọng và mối liên hệ tinh thần giữa các dân tộc.

Tăng trưởng du lịch

Trước năm 2024, lượng khách quốc tế đến các thánh tích và điểm du lịch Phật giáo được ghi nhận tăng đều đặn khoảng 10% mỗi năm.

Khoản phân bổ 5.000 crore rupee trong Ngân sách năm 2026 dành cho các Vùng Kinh tế Đô thị tại Đông Bắc Ấn Độ được kỳ vọng sẽ tiếp tục thúc đẩy xu hướng này đến năm 2027.

Những số liệu gần đây cho thấy tuyến du lịch Phật giáo đang có đà phát triển tích cực, được hỗ trợ bởi quá trình phục hồi sau đại dịch và các khoản đầu tư chiến lược vào hạ tầng giao thông, lưu trú và dịch vụ.

Tính đến cuối năm 2025, riêng Tuyến du lịch Phật giáo tại bang Uttar Pradesh - một đầu mối quan trọng cung cấp nguồn khách cho hành lang Ấn Độ - Myanmar - đã đón hơn 6,1 triệu lượt khách trong chín tháng đầu năm. Tổng lượng khách cả năm được dự báo vượt 6,4 triệu lượt.

Những con số này cho thấy sức hấp dẫn bên bờ của du lịch tâm linh. Du khách tìm đến các thánh tích không chỉ để tham quan, mà còn mong muốn được chạm vào lịch sử, lắng nghe chiều sâu văn hóa và tìm kiếm sự an tĩnh trong tâm hồn.

Trên bình diện quốc tế, Myanmar đã trở thành một trong những quốc gia đóng góp lượng khách hành hương đáng kể. Tại các tuyến du lịch lân cận như Lumbini, Myanmar nằm trong ba thị trường gửi khách lớn nhất, với hơn 18.500 lượt khách trong năm 2025.

Sự phục hồi này cũng được phản ánh trong ngành du lịch Myanmar. Quốc gia này ước tính đã đón khoảng 1,14 triệu lượt khách quốc tế trong năm 2025, trong đó du khách Ấn Độ là một trong những nhóm đông đảo và tăng trưởng nhanh nhất.

Về phương diện chính sách và tài chính, Ngân sách Liên bang Ấn Độ năm 2026-2027 đã tạo nền tảng thể chế cho xu hướng phát triển này thông qua chương trình chuyên biệt dành cho các tuyến du lịch Phật giáo vùng Đông Bắc.

Chương trình trải rộng tại Arunachal Pradesh, Sikkim, Assam, Manipur, Mizoram và Tripura, đồng thời được hỗ trợ bởi hoạt động đầu tư vào “hạ tầng mềm”, trong đó có dự án thí điểm đào tạo 10.000 hướng dẫn viên du lịch đạt tiêu chuẩn quốc tế tại 20 điểm đến tiêu biểu.

Những hướng dẫn viên được đào tạo bài bản sẽ không chỉ giới thiệu địa danh, mà còn trở thành những “sứ giả văn hóa”, giúp du khách hiểu đúng về lịch sử, tôn giáo, tập quán và những giá trị thiêng liêng của từng điểm đến.

Mặc dù Tuyến cao tốc ba bên Ấn Độ - Myanmar - Thái Lan phải điều chỉnh thời hạn vận hành đến năm 2027 vì tình hình bất ổn trong khu vực, nhiều yếu tố tích cực vẫn tiếp tục duy trì dòng giao lưu tôn giáo và ngoại giao.

Đáng chú ý là chính sách cấp thị thực tại cửa khẩu cho công dân Ấn Độ được kéo dài đến tháng 8 năm 2026, cùng với việc các cơ quan Ấn Độ hoàn thành 11 dự án trùng tu chùa tháp tại Bagan.

Những thành tựu này cho thấy, ngay cả trong bối cảnh khó khăn, hợp tác văn hóa và tôn giáo vẫn có thể tiếp tục đóng vai trò như một nhịp cầu bền bỉ giữa hai dân tộc.

Những tác động

Việc phát triển tuyến du lịch Phật giáo đã vượt ra ngoài ý nghĩa chiêm bái và tạo lập công đức, từng bước trở thành một động lực chuyển đổi kinh tế - xã hội, bảo tồn văn hóa và củng cố quan hệ ngoại giao.

Tăng cường quyền lực mềm

Bằng cách định vị mình là “**quê hương của đức Phật**”, Ấn Độ vừa củng cố ảnh hưởng văn hóa trong khu vực, vừa tạo dựng nguồn thiện cảm sâu rộng trong cộng đồng Tăng-già và Phật tử Myanmar.

Khác với những hình thức ảnh hưởng mang tính cạnh tranh, ngoại giao Phật giáo được kiến tạo từ sự tôn trọng, lòng tri ân và những giá trị tinh thần chung.

**UNION
BUDGET**

2026-27

my
Gov
मेरी सरकार

HERITAGE & CULTURE TOURISM

National Destination Digital
Knowledge Grid to document
cultural, spiritual & heritage sites

15 archaeological sites to be
developed as experiential cultural
destinations

New tourism destinations in
Purvodaya States with improved
connectivity and 4,000 e-buses

Buddhist Circuit development
across six Northeastern states

• LIVE

Khi một người Myanmar hành hương đến Bồ-đề Đạo tràng, hoặc một người Ấn Độ chiêm bái chùa Shwedagon, họ không chỉ đến thăm một di tích, mà còn tham dự vào một dòng chảy văn minh chung.

Chính những trải nghiệm ấy góp phần làm sâu sắc hơn sự hiểu biết và tình hữu nghị giữa hai quốc gia.

Tạo sức sống kinh tế

Các cộng đồng địa phương tại những đô thị biên giới như Moreh của Ấn Độ và Tamu của Myanmar đã chứng kiến sự phát triển của nhiều mô hình khởi nghiệp trong lĩnh vực du lịch và lưu trú.

Các hoạt động này bao gồm nhà nghỉ sinh thái, lưu trú cộng đồng, dịch vụ hướng dẫn viên địa phương, ẩm thực bản địa, vận chuyển, sản xuất hàng thủ công và cung cấp sản phẩm phục vụ khách hành hương.

Nếu được quản lý hợp lý, du lịch sinh thái tâm linh có thể tạo ra một chuỗi giá trị rộng lớn, giúp nguồn lợi kinh tế được lan tỏa đến người dân thay vì chỉ tập trung tại các trung tâm lớn.

Một bữa ăn chay do người dân địa phương chuẩn bị, một căn nhà lưu trú bên triền núi, một sản phẩm thủ công mang biểu tượng Phật giáo hay một chuyến dẫn đường đến ngôi tự viện cổ đều có thể trở thành nguồn sinh kế bền vững.

Bảo tồn văn hóa

Nguồn kinh phí gia tăng đã góp phần thúc đẩy việc bảo tồn khoa học các bản kinh và thủ bản Pāli cổ, đồng thời phục hồi sức sống cho những tự viện của cộng đồng Tai Phake tại bang Assam.

Cộng đồng này có những mối liên hệ sâu sắc về tộc người, ngôn ngữ, tín ngưỡng và văn hóa với Myanmar.

Việc phát triển du lịch vì thế không chỉ nhằm đưa du khách đến với một địa điểm, mà còn tạo thêm nguồn lực để gìn giữ tiếng nói, nghi lễ, kiến trúc, y phục, nghệ thuật và ký ức cộng đồng.

Trong mô hình lý tưởng, du khách không phải là người đứng ngoài quan sát, mà trở thành người đồng hành cùng nỗ lực bảo tồn di sản.

Những vấn đề đang nổi lên

Bên cạnh những triển vọng tích cực, một số trở ngại vẫn ảnh hưởng đến việc hiện thực hóa đầy đủ tuyến du lịch Phật giáo.

Bất ổn chính trị

Các cuộc xung đột nội bộ kéo dài tại Myanmar đã khiến Cơ chế Tự do Di chuyển, gọi tắt là FMR, thường xuyên bị tạm ngừng.

Tình trạng này cũng góp phần làm chậm tiến độ của Tuyến cao tốc ba bên Ấn Độ -Myanmar -Thái Lan, với thời hạn vận hành được điều chỉnh đến năm 2027.

Đối với du lịch hành hương, sự ổn định là điều kiện đặc biệt quan trọng. Du khách chỉ có thể an tâm lên đường khi các tuyến đi được bảo đảm an toàn, thông tin rõ ràng và cơ chế hỗ trợ khẩn cấp được tổ chức hiệu quả.

Những quan ngại về an ninh

Việc một số nhóm vũ trang lợi dụng các hành lang biên giới, cùng hoạt động buôn lậu hàng hóa trái phép, vẫn là những trở ngại đáng kể đối với việc bảo đảm an toàn cho khách du lịch và người hành hương.

Vì vậy, phát triển tuyến du lịch cần đi đôi với tăng cường phối hợp an ninh, quản lý biên giới, chia sẻ thông tin và xây dựng những cơ chế bảo vệ du khách minh bạch, chuyên nghiệp.

Khoảng trống hạ tầng

Trong khi các trung tâm lớn đã được kết nối tương đối thuận lợi, hệ thống giao thông “chặng cuối” dẫn đến các tự viện xa xôi tại bang Chin và vùng Sagaing vẫn còn hạn chế.

Đây là một thách thức, nhưng đồng thời cũng đặt ra yêu cầu phát triển thận trọng. Việc xây dựng đường sá, cơ sở lưu trú và dịch vụ tại các vùng nhạy cảm về sinh thái cần được tiến hành với quy mô phù hợp, tránh phá vỡ cảnh quan và đời sống truyền thống.

Mục tiêu không nên là biến mọi tự viện thành một điểm du lịch đại chúng, mà là giúp du khách có thể tiếp cận di sản trong sự tôn trọng, trật tự và an lành.

Nghịch lý Rohingya

Ấn Độ cần duy trì một sự cân bằng hết sức thận trọng, bảo đảm rằng đường lối “ngoại giao Phật giáo” không làm xa cách những cộng đồng khác trong khu vực, cũng như không làm trầm trọng thêm các căng thẳng sắc tộc và tôn giáo vốn đã tồn tại.

Phật giáo, với nền tảng từ bi, bất bạo động và tôn trọng phẩm giá con người, chỉ có thể phát huy trọn vẹn sức mạnh ngoại giao khi trở thành nhịp cầu của đối thoại và hòa giải.

Bởi vậy, sự phát triển của tuyến du lịch không nên chỉ được đo bằng số lượng du khách hay doanh thu, mà còn cần được đánh giá bằng khả năng thúc đẩy sự bao dung, hiểu biết và chung sống hòa bình.

Định hướng tương lai

Để tuyến du lịch Phật giáo Ấn Độ - Myanmar trở thành một mô hình bền vững, cần triển khai đồng bộ nhiều chiến lược về công nghệ, bảo tồn, ngoại giao và quản trị du lịch.

Hệ chiếu hành hương kỹ thuật số

Việc triển khai thị thực điện tử thống nhất và một loại “Thẻ Hành hương” có thể giúp đơn giản hóa thủ tục qua biên giới cho những người đi lại vì mục đích tôn giáo.

Thẻ hành hương có thể tích hợp thông tin thị thực, lịch trình, điểm đến, đặt vé, bảo hiểm, hướng dẫn an toàn và các nội dung giới thiệu di sản bằng nhiều ngôn ngữ.

Một hệ thống thuận tiện, minh bạch và thân thiện sẽ giúp người cao tuổi, Tăng Ni và các đoàn hành hương quốc tế tiếp cận hành trình dễ dàng hơn.

Các khu bảo tồn xuyên quốc gia

Ấn Độ và Myanmar có thể thành lập những ủy ban di sản chung nhằm phối hợp quản lý các địa điểm xuyên biên giới, chẳng hạn như đèo Pangsau.

Các ủy ban này có thể cùng xây dựng tiêu chuẩn bảo tồn, chia sẻ dữ liệu, đào tạo chuyên gia và phối hợp với cộng đồng địa phương.

Di sản không dừng lại tại đường biên giới quốc gia. Những tuyến đường cổ, tự viện, cộng đồng và ký ức văn hóa thường gắn kết với nhau trong một không gian rộng lớn hơn. Vì vậy, cơ chế bảo tồn cũng cần mang tính liên kết và xuyên quốc gia.

Mô hình du lịch bền vững

Tuyến du lịch nên chuyển trọng tâm sang mô hình “Giá trị cao, tác động thấp”, nhằm hạn chế nguy cơ thương mại hóa quá mức các thánh tích và không gian tôn giáo linh thiêng.

Mô hình này ưu tiên những đoàn khách có ý thức, tôn trọng văn hóa bản địa, lưu trú lâu hơn và đóng góp trực tiếp cho cộng đồng.

Số lượng du khách không phải là tiêu chí duy nhất. Điều quan trọng hơn là chất lượng trải nghiệm, mức độ bảo tồn di sản và những lợi ích thiết thực mà người dân địa phương nhận được.

Du lịch sinh thái tâm linh cần giúp con người đến gần thiên nhiên hơn, hiểu sâu văn hóa hơn và trở về với một tâm hồn an tĩnh hơn.

Ngoại giao Kênh II

Sự tham gia của Tăng đoàn với vai trò trung gian đối thoại có thể góp phần thúc đẩy hòa bình tại các khu vực biên giới.

Với uy tín tinh thần, sự gần gũi cộng đồng và truyền thống hóa giải khổ đau, các vị Tăng sĩ có thể hỗ trợ xây dựng lòng tin, kết nối các nhóm xã hội và tạo không gian cho đối thoại ngoài những kênh ngoại giao chính thức.

Hướng tiếp cận này phù hợp với tinh thần “Trí tuệ tập thể” của Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Toàn cầu năm 2026.

Khi trí tuệ của giới hoạch định chính sách, các nhà nghiên cứu, cộng đồng địa phương và Tăng đoàn được kết nối, tuyến du lịch Phật giáo có thể trở thành nhiều hơn một hành lang du lịch.

Đó có thể là một hành lang của hòa bình, hữu nghị, bảo tồn và phát triển bền vững.

Kết luận

Tuyến du lịch Phật giáo Ấn Độ - Myanmar là hành trình nối liền những miền đất từng được soi sáng bởi cùng một dòng chảy tâm linh.

Từ Bồ-đề Đạo tràng đến Shwedagon, từ những tự viện ẩn mình giữa núi rừng Đông Bắc Ấn Độ đến những ngôi tháp cổ trầm mặc tại Bagan, mỗi điểm đến đều kể một câu chuyện về đức tin, lịch sử và sự giao hòa giữa các nền văn hóa.

Nếu được kiến tạo bằng tầm nhìn dài hạn, tuyến du lịch này sẽ không chỉ đưa du khách đến với những thánh tích nổi tiếng, mà còn giúp họ bước vào một hành trình sâu lắng hơn: hành trình khám phá thiên nhiên, gặp gỡ cộng đồng, lắng nghe tiếng vọng của lịch sử và tìm về sự bình an trong chính mình.

Trên bình diện quốc gia, đây là cơ hội thúc đẩy kinh tế địa phương, bảo tồn di sản và mở rộng giao lưu nhân dân.

Trên bình diện khu vực, đó là nhịp cầu kết nối Nam Á với Đông Nam Á bằng ngôn ngữ của văn hóa và lòng kính tín.

Trên bình diện tinh thần, đó là lời nhắc nhở rằng du lịch chân chính không chỉ là đi qua những miền đất mới, mà còn là học cách nhìn thế giới bằng đôi mắt hiểu biết, bước đi bằng tâm niệm trân trọng và trở về với một trái tim rộng mở hơn.

Giữa một thế giới còn nhiều chia rẽ, hành trình Phật giáo Ấn Độ - Myanmar có thể trở thành con đường của sự gặp gỡ: nơi di sản được gìn giữ, thiên nhiên được trân trọng, cộng đồng được hưởng lợi và những bước chân hành hương

cùng hướng về hòa bình.

Tài liệu tham khảo:

ASEAN-India Centre - AIC. (2024). Hợp tác Mekong - Hằng Hà: Tăng cường mối liên kết văn minh. Tài liệu chính sách.

<https://aseanindiacentre.org.in/sites/default/files/Publication/MKG%20PB-Feb%202024.pdf>

Bhonsale, M. (2019). Du lịch tôn giáo như một nguồn quyền lực mềm: Tăng cường sự hiện diện của Ấn Độ tại Đông Nam Á. Observer Research Foundation Special Report, số 97.

<https://aseanindiacentre.org.in/sites/default/files/Publication/MKG%20PB-Feb%202024.pdf>

Choe, J. (2025). Phát triển bền vững về văn hóa – xã hội đối với du lịch chăm sóc sức khỏe tại Bali. The Journal of Development Studies, 61(1), 1-23.

<https://doi.org/10.1080/00220388.2025.2577316>

Economic Research Institute for ASEAN and East Asia – ERIA. (2020). Tuyến cao tốc ba bên Ấn Độ - Myanmar - Thái Lan và khả năng mở rộng về phía Đông đến Lào, Campuchia và Việt Nam: Bối cảnh.

<https://www.eria.org/uploads/media/Research-Project-Report/2020-02-Trilateral-Highway-Report/2b-Background-Paper-5.pdf>

Fisher-Onar, N., & Kavalski, E. (2022). Từ trật tự xuyên Đại Tây Dương đến những thế giới Á - Âu - Phi? Tái hình dung quan hệ quốc tế như những thế giới khu vực đan xen. Global Studies Quarterly, 2(4), ksac080.

<https://doi.org/10.1093/isagsq/ksac080>

Ministry of Finance, Government of India. (2026, ngày 1 tháng 2). Ngân sách Liên bang Ấn Độ 2026-2027: Những điểm chính và phân bổ theo ngành.

<https://www.indiabudget.gov.in>

Ministry of Tourism, Government of India. (2025). Thống kê Du lịch Ấn Độ năm 2025: Lượng khách tại các tuyến du lịch tôn giáo và tâm linh.

<https://tourism.gov.in>

Oxford Academic. (2025, ngày 9 tháng 7). Nơi Ấn Độ và Trung Quốc gặp nhau: Sự cạnh tranh trong nghệ thuật quản trị khu vực tại Đông Nam Á.

<https://doi.org/10.1093/psquar/qqaf059/8195582>

Singh, S. (2025). Sự đa dạng khu vực của du lịch di sản Phật giáo tại Nam Á và Đông Nam Á. *Heritage*, 8(4), 121.

<https://doi.org/10.3390/heritage8040121>

Wu, X., & Wang, Y. (2025). Thúc đẩy du lịch bền vững thông qua trò chơi hóa trên thiết bị di động và hệ thống phần thưởng tại khu phố cổ Chiang Mai, Thái Lan. *Frontiers in Computer Science*, 7, 1710089.

<https://doi.org/10.3389/fcomp.2025.1710089>

Yangon University of Economics. (2025). Nghiên cứu về phát triển và phục hồi ngành du lịch Myanmar.

<https://meral.edu.mm/record/11455/files/May%20Neyin%20Chan%20San,%20EMDev26,%2019th%20Batch.pdf>

Tác giả: **Madhu Swaraj** - *Thực tập sinh nghiên cứu tại IMPRI.*

Viết dịch: **Thích Vân Phong**

Nguồn: impriindia.com